

Szondolok

Szerkesztő: Keményes Lajos

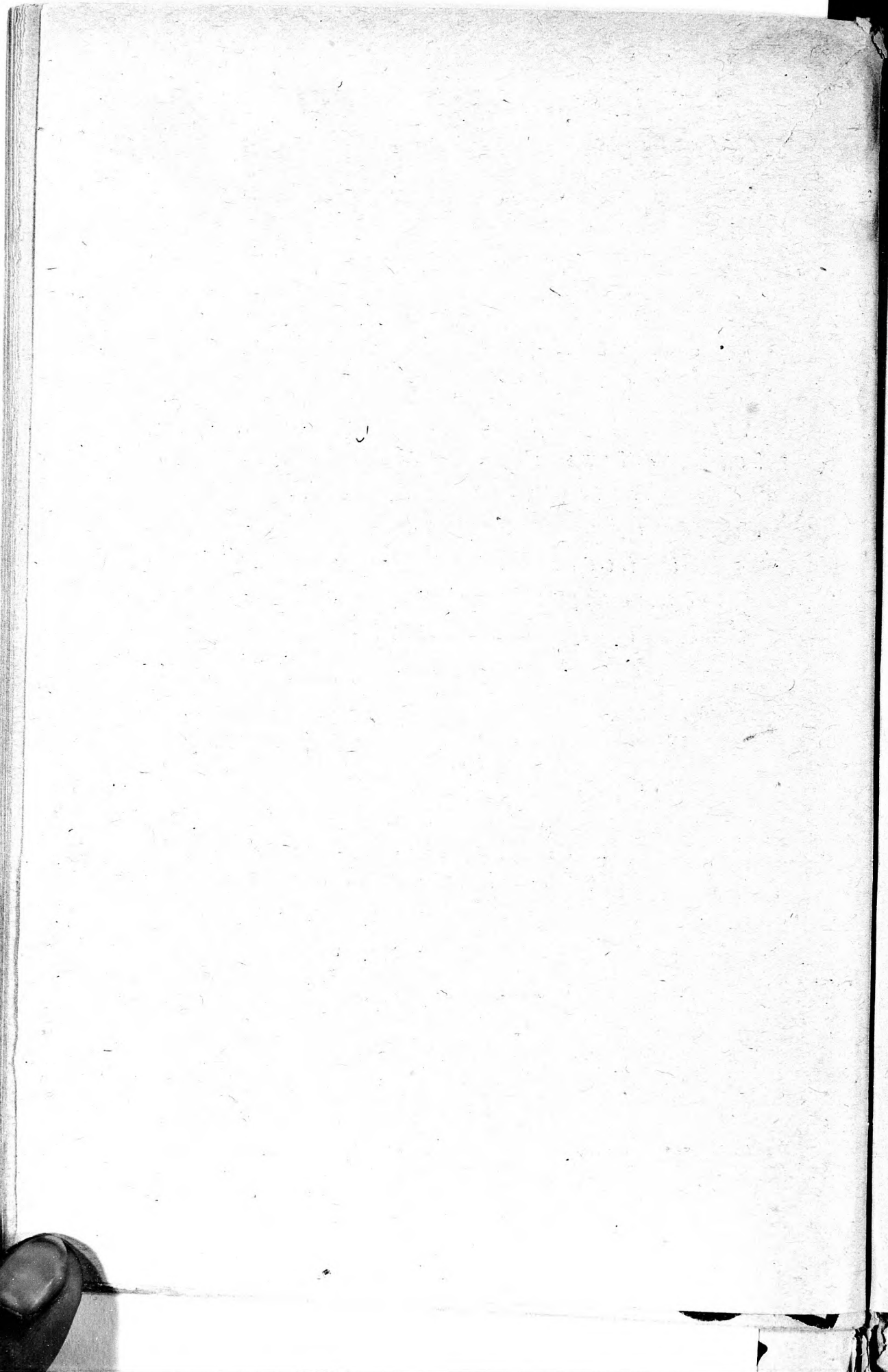
Tartalom:

**Orditás a tőzsdén. ▲ A Nemzeti Színház alkonya. ▲ Lendvai István: Tuladuna. (Vers.)
▲ A „dolgozók”. ▲ Baróthy Bálint: A boldogság utja. (Látogatás a házasságközvetítő irodákban.) ▲ Bergerék és Schossbergerék a mulatóban. ▲
Cikkek, riportok, feljegyzések. ▲
Jeges rajzai.**

**Budapest, 1920. febr. 5.
II. évfolyam 6. szám.
Előfizetési díj 1 évre:
100 korona.**

**▲ Kiadja ▲
a Központi
Sajtóvállalat
R. T.**

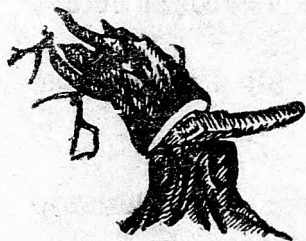

Gondolat

Orditás a tőzsdén

Honfibú – lanyha

Szombat délelőtt fölmentem a tőzsdére, hogy kissé szétnézzek.

Szeretem a tőzsde zaját-lármáját.

Megállok egy sarokban és pusztuló hazámra gondolva, szomoruan hallgatom a zsidók moráját, mint egykor Mikes a tenger mormolását.

Azonkívül sok megfigyelést tehetek itten, mert nem értek a közgazdasághoz, az árfolyamokhoz s az embereket, akik itt mozognak, egyáltalán nem ismerem.

Most minden budapesti a tőzsdén játszik, a pincérek, a viceházmesterek, a telefonoskisasszonyok, a mágnáshölgyek egyaránt. Gyermekeink naivsága odavan. Immár nem kis őzikét látnak álmukban, hanem „Fabank“-ot. Tájékozatlanságomra tehát büszke vagyok. Ez ma már jogcim arra, hogy tőzsde-riportot irjak.

Mikor először jártam itt — évekkal ezelőtt — visszatorpantam a furcsa képtől. Csak a tébolyda tett rám ilyen mély

Szokolat

benyomást, a dühöngők osztálya. Szegények, hogy rángatóznak és ordítanak és sivalkodnak, olyan ok miatt, melyet én nem ismerek. Micsoda vitustánc és ideggörcs és üldöztetési mánia minden vonalon. A zaj néha hasonlít a gőzfürdők hosszú és elnyújtott jajgatásához. Mintha csupa spanyolbeteg járkálna itten, negyvenfokos lázban, forró önkivületben.

Egy ember utat tör magának a husgombolyagban, a valutapiachoz rohan és velőtrázó hangon kiabál:

— *Leit* veszek, *leit* veszek.

Jóságos vezetőm, aki mint Vergilius kalauzolta Dantet a pokolban, mindenüvé elvezet, magyarázza, hogy ez *László*, a tőzsde Caruso-ja, aki tüneményes hangszálaival, minden más lármát tulsivalkodó torkával máris vagyonokat kiabált össze magának. Most *leit* kér. De ez nem jelenti azt, hogy csakugyan vesz. Sőt éppen azt, hogy nem akar venni. Csak föl akarja hajtani a *lei* árát. A *Romanov*-pénzek jól állnak. Hiába győznek a bolsevik-hadak, a tőzsdések az atyuska hivei és veszik-veszik az orosz cári pénzeket.

Én a pénzen harisnyát, töltőtollat és cipőkrémet szoktam vásárolni. Ők ellenben pénzt vesznek a pénzen. Olyan, mintha valaki a vendéglőben cukrot kérne, hogy megcukrozza vele a cukrot. Örültek ezek? Vagy én vagyok az örült?

Egy kövér fiatalember elszontyolodva áll a valuta-piac szélén:

— Szokolt nem lehet eladni.

— Szóval — kockáztatom meg szerényen — Csehország nem is áll olyan ragyogóan. Nagyszerű — lelkesedem.

— Nem is olyan nagyszerű — mondja a börsés — én el akarom adni a „Szokol“-t.

Általában mély levertség ül a tőzsdén a keleti arcokon. Hogy miért, azt azonnal fölfedi tudós kalauzom. Máról-holnapra fölment külföldön a korona árfolyama. Ma Svájcban 2:20 centime-ot (két fillért) ér, ez pedig egyszerre gyászba borította a tőzsdét. A pénzemberek, akik rossznak tartották a koronát, vigasztalhatatlanok, csurog az orruk vére, hogy a magyar bírók, orvosok, tanárok, jegyzők és özvegyek meg tudnak élni s a pénzüikön tudnak majd egyet-mást venni. Világosan kifejezve: ez a tőzsde nemzeti gyásza.

Szindbár

Egy városatya tűnik föl az asztalok mellett, prêmes télikabátban. Olyan szomorú, mintha tegnap temette volna el a feleségét és az egyetlen gyermekét, egyszerre. Az arca dúlt, idegesen barátmalmozik az ujjával. Leégett a Közuti-spekuláción.

Háta mögé állok s halkán ezt mondom:

— Szakaszyegye... átszálló...

Ő pedig, aki elérte a célzást, megvetően néz végig, mint akit isteni fájdalmában utcagyerekek zavartak meg.

A zene-bona egyre növekszik, a dobhártyámat repesztí és alig hallom a hangom. Kiabálnom kell, mint mikor harsogó viharban beszélek. Két tőzsér megáll előttem.

— Lanyha — mondja az egyik szakértelemmel.

— Mintha kissé javulna — szól a másik, fölcsillanó szemmel.

Közben — déltájt — megjön a bécsi telefonjelentés, mert a budapesti tőzsde csak visszhang ma is, ok nélkül a bécsi tőzsde árfolyamaihoz tartja magát és majomösztonnel ad, vagy vesz. Ekkor tajtékozni kezd a *Fabank*, a *Flóra* kivirágzik, a *Magnezit* örjög, a *Gummi* büzlik, az *Izzó* izzik, a *Kohó* befűt. Csak a szegény Lipták (melyet ma Loptáknak neveznek) áll piszén, régi fényes multján merengve.

Vezetőm egy asztal elé huz, ahova négy-öt bus zsidó könyököl.

— Látja? — szól.

— Látom — mondom, de tulajdonképpen semmit se látok.

— Ez a *Magyar Hítel*. Egykor virágzó, irányadó papír volt, ma pedig...

Ma pedig őt ügynök áll itt némán és ráncolja a szemöldökét és piszkálja az orrát. *Sic transit gloria mundi*.

Könnyezve tovább megyek. A tőzsde üvölt, bög és sikolt. Márkát vesznek, magas áron, ravaszsgból, mert tegnap a francia lapok a német államcsődről irtak. Parázslík a levegő. Ügynökök rekedten szaladgálnak. Valaki ordít:

— Grossmann, az anyja teremtését, a bűdös pofáját magának...

Holott ez csak „lanyha“ nap.

Sondolat

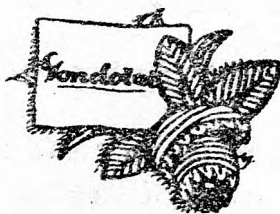
Mindenki télikabátban van, felöltözve, mint mikor a zsidók a kivonulásukat várták, utrakészen, kezükben hatalmas bőrönddel. Ebben tartogatják a postapénzt, a milliókat, melyek már nem férnek a zsebükbe. Ugy rémlik, hogy bármely pillanatban elutazhatnak innen.

Mikor lecsöngetnek, félegykor és az ügynökök rágyujtának a cigarettájukra, mi is lemegyünk. A Nádor-utcai fronton, a bejárat előtt vásárian izléstelen képek állanak az esős falhoz támasztva, olyan mázolványok, melyeket vidéken se lehetne eladni. De erre akad milliomos vevő az új pénzarisztokráciából. Mint ahogy mindenre van pénz. Kofák telepedtek itt meg, akik méregdrágán mérik a szőlőt és cigarettáárusok, akik tiz koronáért adják az ál-egyptomit.

Egy lázas arcú fiatalember odarohan egy leányhoz és valamit a fülébe sug. Valami nagyon kedveset és nagyon becézőt. Talán ezt:

— Flóra... vagy: Nasici... Valóban az ő ügyük már el van intézve. *Nasici* Flóra k. a. és dr. *Baróti* Szesz nemsokára egybekelhet.

És míg a magyar középosztálynak két inge sincs, ők villát vesznek a Rózsadombor

A Nemzeti Színház alkonya

A kultuszkormány élén végre fiatal, tetterős férfi áll, aki nem ijed meg holmi színházi háborútól, vagy primadonna-migréntől. A legalkalmasabb pillanathoz érkezünk, hogy a Nemzeti Színház ügyét megtárgyaljuk. Tehát nyiltan, őszintén.

A Nemzeti kikopott régi híreből, csak ábrándozók hívják már az ország első színházának. Egészen bizonyosan nem első színház és különösen nem a nemzet színháza már, csak egy színház a sok közül. Nagy hagyományai nagy színészeivel elutaztak oda, ahonnan nem tér meg utas, akik itt maradtak, kedvük fogytán csak nézik, hogyan szakad és fakul a zászló. Tehetetlen igazgatók, pénztelenség, az utolsó tiz esztendő rohadt, idegen szellemű sajtójának nemtörődősége és egész légköre, amelyben ki sem lehetett mondani, hogy: kereszténység, erkölcs, hazafiság (mindjárt a fejére olvasták: reakciós és hazaffy), azután irnok urak, akik kikönyököltek minden friss tehetséget, ha véletlenül be tudott surranni a Nemzeti kapuján s nem rekedt kívül mindörökre, — elvégezték, hogy a kedves, nagyszerű, öreg színház minden művészi hitelét elveszítse. Három esztendővel ezelőtt Ambrus Zoltánt vezényelték ki a csödtömeghez.

Az Est vezércikkben üdvözölte az új igazgatót, aki jónevű, elismert író volt, mielőtt három évtizedes szerelme, az igazgatói szék alája gördült. Az olvasók elismerték Ambrust, de nem olvasták. Az irodalmi körök is elismerték, zárkózott, kissé rátarti egyénisége előtt szinte térdet hajtottak és az Otthon sarokasztalánál, ahol néma és mégis sokatmondó visszavonultságban, mint irodalmi jóst, mint esztétikai pápát hallgatták, ha néha-néha mégis hajlandó volt nyilatkozni. Száraz és nagyon különböző értékű, de ellentmondást nem tűrő kijelentései és az, hogy negyven év alatt egyetlen kartársától sem kért kölcsön, valami földöntúli dicsfénybe burkolták. Ez a metier-prestige, ez az általános népszerűen-olvasottlanság és törhetetlen odavágyódása végre öregségére, mire minden lendülete, alkotási képessége ellankadt, a Nemzeti Színház fontos és tövises igazgatói székébe segítették.

Három esztendeje múlt, hogy igazgat, de nem tudunk róla, hogy három év alatt színházának három próbáját végignézte volna. Inkább a szobájában üldögélt — II. emelet, a lépcsőtől jobbra — a művelt, a francia kultúra emlőjén nevelkedett, az európeér Ambrus és ültében idegeskedte végig három nehéz esztendő keserveit. És háborun, bolsevizmuson keresztül a mégis megérkezett keresztény nemzeti fellendülés napjaiig egyforma szakértelemmel csoportosította semmittevését, hogy az valami munka-félének lássék. De nem látszott és kényelemszerető igazgatása alatt volt olyan évadja a szegény Nemzetinek, amelyben kétszáz estén adták Az Est műsorából a Dadát, az Uri divatot és a Charlotte kisasszonyt. Minden egyéb, Shakespearere, görögökre, Molier-re, új franciákra, magyar és német

Szondolat

klasszikusokra, oroszokra, skandinávokra, más csekélységekre és a vérbeli új magyar irodalomra száz estét szorított ki Az Estből a kedves Ambrus. Ebből az évtizedekre elégséges anyagból üldögélve is telik száz előadásra.

De nem bánjuk a multat, megbocsátunk Ambrus bácsinak, amiért a vezércikket ilyen gavallérosan fizette vissza. Beszéljünk csak a jelenről: mi történik a Nemzetiben a mai lüktető, ébresztő napokban? Kérem alássan, a Nemzeti bácsi, miután szeptemberben Mikszáth Kálmánt sikertelenül ráncigálta deszkáira, ebben az évadban csak egyetlen bemutatót adott, ellenben nem is készül többre. De ha történetesen már április elején sikerült volna a Fekete lovas színrehozni (a kommün volt az akadály), akkor ezen egyetlen bemutató is elmarad az 1919 20-as játékrendről és régi, idegen darabok kedvetlen és vontatott felújításában merült volna ki a színház egész kedves, kis programja. Szerencsére Lukácsék nem szerették a Fekete lovas és meghagyták Ambrusnak. Így történt, hogy október elsejétől februárig ennek a gyűjtő, nagyon hatásos és művészileg is megfelelő propaganda-darabnak képében mégis csak akadt premierje a Nemzetinek, amely most nyugodtan pihen babérjain s a Fekete lovas után csendesen tovább üldögél. Elfáradt szegény, öreg Nemzeti a nagy lovaglásban s most egy kilátástalan Ibsen-felújítás után egy még embrióban leledző Shakespeare, egy lejátszott francia és két — a színház műsorán hetven éve szereplő — magyar reprizre van csak kilátása. Nem szép kilátás a Nemzetire és az öreg Ambrusra, hogy ilyen lusták és fáradtak, mikor felújíthaták volna például Gárdonyi pompás Karácsonyi mesejátékát, mikor rendelkezésükre állana a külföld hat utolsó évének egész színpadi termése, mikor annyi tévedést és mulasztást tehetnének jóvá halott és eleven magyar szerzőkkel szemben.

Ennyit Ambrus művészeti vezetéséről. Nyuljunk máshoz, csak úgy találok. Ismeretes, hogy a Nemzeti személyzetében is akadtak hitványak, akik meggyalázva a nemzet szent érzéseit, kannibáli lelkesedéssel hurcolták a városon keresztül a magyar ökrök árán bécsi festékekkel áztatott vörös rongyot. Sokan voltak a Nemzetiben azok közül is árulók, akik szinte piros-fehér-zöldbe burkolózva röviddel azelőtt a nemzeti ünnepek legfőbb szavalói voltak s Petőfi-álcában bömbölték a Talpra magyart és nagyasszonynak öltözve zokogták a Szózatot. Sőt, ezek a főszíneszek siettek a legmohóbban az új „rendben” is, az új társadalom új csucsain is biztosítani a kivételes elhelyezkedést. Ok is lázítottak, uszítottak, lármáztak, agitáltak. Es terrorizáltak, ha nemes magyarok, mint Pethes Imre, Gyenes László, vagy mások szót mertek emelni. Ők is szerepeltek, ők is lapos sapkát és vörös jelvényt viseltek, ők is „forradalmi” lelkülettel kérkedtek, ők is a kommünre esküdtek szóval — szívet — lélekkel, mint a csatornából előbujt Kohn-Kerekes.

Mi történt mindezzel szemben? Az ősszel lefolytatott hivatalos igazolási eljárás után mindössze két névtelen szédültet löktek ki a Nemzetiből, míg a többi vádlottat enyhébb, vagy szigorubb dorgásra ítélték. (Elkönyelve!) És mit tett a színház, az igazgató, Ambrus Zoltán magyar író ur? Kiadott egy lompos kommunikét, amelyben egyetlen név sem szerepelt és finoman, keztyüs kézzel megintette — az Ébredő Magyarokat: ha Beregi Oszkár netalántán felparancsolna

Szondolat

lépni, úgy ne méltóztassanak „egyéni akciót“ kezdeni. (Ezt a divatos kifejezést hamarosan megkedvelte és magáévá tette a korral haladni akaró, érdemes Ambrus bácsi.)

Miután evvel az igazgatói intellemmel közmegelégedésre elintéződött a nemzeti-kommunisták ügye és Beregihez érkeztünk, legyen Oszíról is szó. Beregi nehéz eset. Ambrusnál is nehezebb, minden him-bájai ellenére is. Legnehezebb eset művészi szempontból: Romeoból, Hamletből, Ferdinándból és minden szerepéből valami Bob herceghez hasonló furcsa operétt-alakot gyárt és kelletli magát a trikójában és lóbál és negédeskedik, ugrál, liheg, kacsint, fuldokol, énekel, táncol, nyávog, sziszeg, bömböl és hörög és köp. Nem lehet elviselni. A bakfisok megőrülhetnek a felháborodástól, de nagyon rossz eset imádott Beregijük ott a Nemzetiben, különösen akkor, mikor a színház klasszikus műsora a „vállain nyugszik“, ahogyan az igazgató ur olyan szellemesen szokta kifejezni.

És itt igaza van, lesújtóan igaza van az igazgató urnak. Valóság az, hogy a Nemzeti Színház egész klasszikus műsora Beregi és Ivánfi vállain nyugszik. De hát éppen ez a baj, könyörgünk alásan. Hát mért nyugszik? Hát hogy nyughatik? Miért nem nyugszik ez a klasszikus műsor más, izléesesebb, szerényebb és tehetségesebb művészeinek vállán? Azt csak tudja az igazgató, hogy nem ez a két ur a legtehetségesebb színművész színházánál? (Ha úgy volna, kevés reménységünk volna evvel az irással.) Már pedig a klasszikus műsor-nak a tehetséges, a legtehetségesebb művészek vállain kell nyugodni. És ha nem hajlandók a legtehetségesebbek könyökkel tülekedni a szerepek-ért, hát fel kell nekik kínálni a szerepeket.

Most, mikor nem nyugszik Beregi ur vállain semmi, most, hogy ő is üldögél és pihen, egészen rokonszenves kezd lenni, most, hogy az embert nem dühösíti folyton a színpadról, szinte fáj róla rosszakat írni. Pedig muszáj. Piros dolgait nem is nézem, mindenki tudja, hogy ő a Petőfi-maszkos, aki a király előtt trombitált az Operában. De lehet csak az is kérem, hogy a Hamlet utolsó felvonása közben jóra való ripacs nyílt színpadról hívja meg a nagyérdemű közönséget valami kávéházi kabaréra? És csinos viselet az, hogy valaki egyszerre hordja a német birodalmi sást, egy magyar zászlócskát és az Internacionále vörös csillagát? (A Mogen Dov nem tartozik ide, ezek nem antiszemita mókák.) Ezek komoly kérdések: van az úgy, ó nyájas közönség, hogy egy esztendőn belül egyforma lelkesedéssel lehessen szavalni a Proletárriu dalát, a Szózatot és a Le a csuhásokkal című kedves, kis műdalt (Városi Színház, 1919.), vagy strófákat Máthé evangéliumából? (Nemzeti hangverseny, 1919.) Lehetséges? És ha lehet, szabad-e az ország pénzén tartott Nemzeti Színház első szerelmesének ennyiféleképen kukurékolni? Ambrus azt mondja, hogy szabad. És nagy veszteségnek tartja Oszkár pihentetését és elhallgatja a vizsgáló-bizottság ítéletét, tolja, előkészíti, kifüzi, nyomja Oszkárt és közben idegességében rágja a szivarját és nem érti, hogy az öntudatra ébredt keresztény magyarság miért nem érez és gondolkozik éppen úgy Bergerke felől, mint ő — első Zoltán.

Az említett diplomatikus, unalmas, hosszadalmasan érthetetlen, ébredőket intő kommuniké különben következőket hallgatta el:

Szondolat

A Nemzeti Színház vizsgáló-bizottságának javaslatára a kultusz-kormány elcsapta Lugosi Bélát (jelenleg Berlinben) és Ditrói Józsefet. Szigorú dorgálásban részesítette (akár az elemiben, ha alkésnek a gyerekek) Beregi Oszkárt, Nagy Adorjánt, Petrán Gyulát és Blau Mózes diszitőt.

Ambrus lenyelte a listát Beregi kedvéért s Blau Mózeset elütötte az élvezettől, hogy a mesterrel együtt szerepelhessen. Ilyen a pártoskodó igazgató, aki egy szót sem akar érteni abból, ami most itt a Duna középső folyásánál történik.

Kötetekre való zavar és baj van még a Nemzeti Színházban. Művészeti, irodalmi, személyi, politikai kérdéseken, házi intrikákon, primadonna-csatákon túl például éhinség is van a Nemzetinél. A színház egyik első művésze, miután képeit, szőnyegeit, nélkülözhető bu-torait mind eladogatta, most rántott levest ebédel és rántott levest vacsorál családjával együtt. Mindenki nyomorog a színháznál. Nem jut ezekre a derék, jóakaratu és tehetséges művészekre semmi sem a pénztárból, mert száz és hat színésztagja van a Nemzetinek. Unokanővérek, sógorok, fiak és lányokból és hasonlókból, husz használható művész köré lassan-lassan összeverődött ez a kedves sétáló és üldögélő testület, amely eleszi a bevételt és eleszi a szubvenciót. A Színészsövetség lépett közbe legutóbb, most a minisztériummal tárgyal, amely minden jóakarata ellenére sem tudja megoldani azt a szegyeteljes nyomort, amelyben örökös tagok és lándzsahordók egyformán nélkülöznek.

Egyetlen megoldás kínálkozik és erre a megoldásra kérjük Haller miniszter urat: adja át a kormány a Nemzeti Színházat legkiválóbb tiz-tizenöt tagjának, akik a Comedie Francaise mintájára szocietást alakítanak magukból s ezen az alapon vezetnék tovább az intézetet. Sűrűn kínálkoznak a megbízható nevek, amelyek viselői majd gondoskodnak róla, hogy a Népszínház épületében a nemzet igazi színháza lakozzék. Ugy tudjuk, hogy a színház tagjainak régi vágya teljesülne ezzel a kormányintézkedéssel. Már 1919 őszén kísé-leteztek Lovászynál jelen tervvel, amely főleg az államnak az igaz-gató személyével szemben szerződésileg vállalt kötelezettsége okozta komplikációkon feneklett meg akkor. De ez a kérdés is megoldható: maradjon meg Ambrus fődramaturgnak, főadminisztrátornak, elnök-nek. A szocietás majd gondoskodik róla, hogy mindenki arravaló mun-kához jusson, hogy mindenki kedvvel dolgozzék, vagy menjen.

És elég határozott tud majd lenni ahhoz, hogy elzárja az inté-zet kapuit a protezsáltak és a rokonság jogán besurranók előtt. Akkor majd lesz ennivaló is a Nemzetiben: ige is, kenyér is.

Szondolat

Tuladuna.

Nem tudnád is: csárda volt,
vallaná e görbe bolt,

mit szemed omladni lát
rozsdavéres rácson át,

dölt tetőjü éji ház,
átkos ég, mely itt tanyáz, —
szél borúsan nyargalász.

Szekered, míg elhalad,
nő vihog a bolt alatt,

céda mellén kéz vadúl,
bús betyár belélapúl,

szép juhászné rossz darázs,
szája szökdöső parázs, —
szél borúsan nyargalász.

Erdőn pandúrhad robog,
ablakon egy újj kopog.

s holdas csalit éjfelin,
rádíjeszt Szent Vendelin,

köfeje itt régi gyász:
itt veszett el egy juhász, —
szél borúsan nyargalász.

Lendvai István.

A „dolgozók“

A világot a vörös diktatura alatt két részre osztották: a „dolgozók“ és „nem dolgozók“ társadalmára. Annyiszor nyekergették és darálták ezt a szót, hogy a végén megundorodtunk tőle, hányingert kaptunk az említésére is. Allandóan szemrehányást éreztünk ki belőle és a tanár, aki rogyásig dolgozott, a bíró, a jegyző, az orvos, a pap okvetlenül semmivéőnek, hitvány léhütőnek tudta magát, mikor a vörös tirádákat olvasta. Csak ők voltak a „dolgozók“, akik egész

életükben csak azon dolgoztak, hogy ne kelljen dolgozniok. Most Európaszerte általános munkakedvtelenség van, semmi pénzért sem lehet kapni munkásokat. Már maguk a szocialisták is foglalkoznak ezzel a kortani és kórtani tünettél és kénytelenek megállapítani, hogy a forradalmas idők kényelemszeretete kényeztette el a munkásokat. A szocialista apostolok természetesen mind a munka himnuszát zengették. Bébet azt írta: „Nem dolgozók, lustálkodók csak a polgári világban vannak!“ Kautsky pedig így vélekedik: „A szokás nagy hatalma a modern munkásokat a gyárakba hajtja. A munkás már el sem tud lenni munka nélkül.“ Még a függetlenek, az igazi kócos és fésületlen forradalmárok is ezt hirdették: „a szocializmus tiszteletet jelent a munkával szemben, a jövő vallása a munka“. Ha ez csakugyan igaz, megállapíthatjuk, hogy a munkások a szocializmus hittétele szerint is nagyon vallástalanok. Egymásután olvassuk a különböző újságokban minden nyelven a panaszt, hogy a munkanélküliség ellenére sem lehet munkásokra szert tenni. Gyűléseken, röpiratokban kijelentették, hogy a forradalom a földön a paradicsomot virágoztatja föl. A paradicsomban azonban csak nagy munkabérek és kevés munka mellett lehet kényelmesen élni. A tömegek pedig következetsek. A sztrájk már valóságos studiummá és tudománnyá vált.

Maga Peiser szociáldemokrata figyelmeztet a veszélyre a „Vorwärts“-ben: „Hogy a német nép a munkához való szeretetét a forradalom óta elvesztette, azt egy pillanatig sem tagadhatjuk“. Haenisch, Poroszország kultuszminisztere, a szocialista, ugyanígy nyöszörög a „Vorwärts“-ben: „Mi nem nagyon sokat törődtünk a neveléssel, elfelejtettük a tömegek szívébe és agyába vésni, hogy a szocializmus nemcsak a nagyobb jog ügye, de legalább is a nagyobb kötelességek ügye is“. Ugyanez az elvtárs így panaszodik: „Kitűnt, hogy a munkásság széles rétege értelmi és erkölcsi tekintetben nem mutatkozik méltónak

a nagy feladatra, mely osztályrészeül jutott“. A korlátlan nyereszkedési hajlam a polgárság után a munkásságot is kikezdte.

Súlyos adatok ezek a szocializmus és a munkátlanság közös lélektanához.

A boldogság utja

Látogatás a házasságközvetítő irodákban

Harmincöt éves vagyok, erősen kopaszodom. Fűtetlen hónapos szobában lakom egy öreg asszonyságnál, aki nem tart cselédet, mert a csekély nyugdíjból cselédtartásra nem futja. Az öreg nénike pedig már alig bír járni, nagyon erőtlén szegény, mert majdnem kizárólag levesnek nevezett melegvizel táplálkozik. Ilyen körülmények között nem csoda, hogy a szobám állandóan nagyon rendetlen, a padlón és a butorokon ujjnyi vastagon a por, az egyik sarokban az eldobott cigarettavégek és szivarcsutkák halommá nőttek. Magam subickolom a cipőmet, takarítom a ruhámat, sőt ujabban — mióta a vicéné öngagyorságával haragban vagyok — a mosást is sajátkezűleg szoktam eszközölni. Elgondolható, hogy ilyen körülmények közt nem kellemes az élet.

Gyakran eszembe jutnak a költő szavai:

„Milyen más volna az élet, ha egy ifju feleség. . .“

De eddig Pató Pál voltam. Ha valaki a házasságot emlegette, rögtön kész voltam a válasszal: Ej, ráérünk arra még! Pár nap óta azonban felfogásom lényegesen megváltozott. Egy régi cimborámmal akadtam össze, aki még egy félesztendővel ezelőtt éppen olyan ágról szakadt agglegény volt, mint én. Most alig ösmertem rá, ugy megváltozott. Tokát növesztett, elegáns városi bundája van és — mikor a kesztyűjét lehuzta — láttam, hogy a briliáns-köves gyűrűjét is kiváltotta a zálogházból. Az arca egészségesen piros, a szemei meglepedést sugároznak.

Szindlát

— Hát veled mi van, vén lótolvaj? — kérdeztem tőle kedélyesen.

— Boldog ember vagyok, barátocskám! Boldog ember, — szuszogta. — Megházasodtam . . .

— Ugyan! Ne tréfálj!

— Semmi tréfa. Megházasodtam és most boldog ember vagyok. Drága nőm nagyon áldott lélek, valóságos angyal, nemtő . . . Dúsan felszerelt kamrája van és én undorral gondolok vissza a ronda vendéglői kotyvalékokra. Van meleg családi otthonom és úgy élek, mint egy kiskirály.

— Nagyszerű! No és hogyan ismerkedtél meg kedves nőddel?

— A legmodernebb uton. Egy derék házasságközvetítő hozott össze bennünket. Neked is nagyon melegen ajánlom, hogy ezt az utat válaszd. Nagyon vénülsz, cimbora, jó lesz feleség után látni, míg nem késő . . .

— Igazad van. Meg fogom próbálni . . .

Ez az előzménye és magyarázata annak, hogy tegnap sorra felkerestem a fővárosi házasságközvetítő irodákat és bejelentettem nősülési szándékomat. A kocka el van vetve. Sor-som a házasságközvetítő urak kezében van.

Legelőször Davidovics urhoz mentem. Az Erzsébet-körut 17. sz. házában lakik, a harmadik emeleten.

Izgatottan léptem át a Mester küszöbét, aki íróasztalánál ült és egy nagy üzleti könyvben lapozgatott. Az asztalon nagyon sok levél hevert, cégjelzéstelen borítékokban. Bemutatkoztam.

— Kovács Béla, állami tisztviselő vagyok, — mondtam elfogódom. — Elhatároztam, hogy megnősülök. A háboru alatt nem voltam itthon, ismeretségem csekély, talán ezen az uton sikerül majd hozzámillő feleséget találni. Kérem szives támogatását . . .

Helyet kínál, felteszi a cvikkerét és szakértően végig-mustrál.

— Mennyi idős? — kérdi.

— Harmincöt éves vagyok.

— Vallása?

— Református.

Szundolat

— Jövedelme?
— Tizennégyezer korona.
— Vagyona van?
— Sajnos, nincs. De van egy gazdag nagynéném, én leszek az örököse.

— Adóssága van?
— Nincs. Takarékos, szolid ember vagyok. Mindennap korán lefekszem. Még moziba se járok...

— No és mik az igényei?
— Hát kérem, ami az igényeket illeti... Fontos, hogy jövedőbelim feltétlenül művelt, intelligens nő legyen. Jobb szeretném, ha vidéki lenne. Tetszik tudni, Pesten lazák az erkölcsök. Előnyben részesítem azt a hölgyet, aki jól el van látva élelmiszerekkel. Nő és némi vagyonka — mondjuk ingatlan! — is elkelve, mert a kevés tisztviselői fizetésből nem igen lehet családot eltartani...

— Rendben van! Már tisztában vagyok az ön helyzetével, — mondja a Mester. Nagyon jó partikat fogok önnek ajánlani. Még csak a közvetítési honorárium kérdését kell megbeszelnünk. Az ügylet lebonyolítása 2000 koronába kerül. Ezen összegnek legalább egy negyede előre fizetendő.

— Tessék?
— Ötszáz koronát előre le kell fizetnie.
— Pardon! Akkor engem rosszul informáltak. Azt hittem, hogy csak utólag kell fizetni.

— Súlyos tévedés. Az iroda nem viselheti a rizikót. A kockázatot a feleknek kell viselniük.

— Értem kérem, értem... De jelenleg nincs nálam annyi pénz...

— Nem baj. Behozza holnap. Végül is ön uriember, azt hiszem, megbízhatok önben. Tessék ezt az ívet kitölteni.

Elémtol egy rubrikázott ívet, amelybe beírom a személyi adataimat. Azután közli velem, hogy hétfőn — ha majd lefizetem az 500 koronát — meg fogom kapni néhány férjhez menendő hölgy címét. Egy levélben be kell jelentenem látogatási szándékomat, mire az érdekeltek meghívják. Lehetséges, hogy előbb valami indifferens helyen, mondjuk kávéházban találkozom a papával. A többi az én dolgom.

Szindbár

— Meg fogja tőlem kapni egy 24 éves lány címét, akinek 400,000 koronát érő ingatlana van. Azt hiszem, meg fog önnek felelni!

— Négyszázezer koronás ingatlan? Oh kérem, ez nagyon megfelelő volna. . . Holnap behozom a pénzt.

Bucsuzunk és én már rohanok tovább Faragó Jenő urhoz, akinek a Népszínház-utca 16. számú házában van virágzó házasságközvetítő irodája. Faragó ur csinos és szimpatikus ember, jól öltözködik és a lakása is majdnem elegáns. Egy huszárőhadnagy van nála. A szemem előtt tesz le az asztalra 1200 koronát. Ez a szerencsés katona — úgy látszik — már révbe jutott.

Itt is bemondom a személyi adataimat, bejelentem igényemet. Faragó ur közli velem, hogy közvetítési díj címén 300 korona előre fizetendő. Ezenkívül őt illeti a közjegyzőileg biztosítandó hozomány két százaléka. Ezen utóbbi ellen nincs kifogásom, de a háromszáz koronát másnapra ígérem. Barátságosan elválunk.

Sietek a Garay-utca 9. sz. alá. Itt van a kitűnő Hegedüsne házasságközvetítő irodája. Mindenekelőtt megállapítom, hogy Hegedüsne nem nő, hanem egy filozófikus hajlamu, negyven év körüli férfi. Hegedüsne nagyon nyájas ember, szépen beszél a házassági intézményről. Ő is 300 korona előleget kér és igényt tart a hozomány két százalékára. Itt már észbe kapok és arra kérem, hogy elégedjék meg a hozomány egy százalékával.

— Sajnálom, nem lehet kérem. . . Tessék figyelembe venni, hogy a beérkező „nyers anyagot“ nekem fel is kell dolgoznom. Ez pedig sok időt és fáradságot igényel. . .

Belátom, hogy igaza van. Megegyezünk kettőben. A háromszáz korona előleget azonban majd egy más alkalommal fogom bevinni.

Baróthy Bálint.

Bergerék és Schoss-bergerék a mulatóban

Éjszaka tizenkét óra előtt husz perccel felmentem a táncpalotába. Valaha régen, tán a mesében, ha ilyenkor benéztem a mulatóba, hát egy széket se láttam a parkett körül sorakozó asztaloknál. A pincérek ilyenkor kezdték a fehér abroszokat a asztalokra teríteni, a cigányok közül is alig volt ott kettő, cincogtak és stimmeltek a hegedűket, a virágárusné akkor rakosgatta hófehér violáit meg a piros rózsákat kosarába, a táncpalota tünderei is gyülekeztek már, akiknek nem volt „szerepe” a darabban és úgy állottak valamennyien nagy-nagy várakozásban, a pincérek, a cigány, a virágárusné és a lányok, akik meg-megálltak a tükör előtt, álldogáltak és a hajukat igazították. Aztán tizenkét óra lett, meggyújtották a sok-sok apró lámpát és a nagy csillárokat, tündéri világításban uszott a táncpalota és a dán táncosnő, aki előbb a tükör előtt sirdogált, mert keskeny ráncokat fedezett fel a szája körül, ami az öregség jele: most mosolygóra vált orcával állapította meg, hogy a káprázatos fényben nem is lehet észrevenni. Aztán jöttek a vendégek, a cigányzenekar a török indulót játszotta és kezdődött az ugynevezett éjjeli élet.

Most ilyenformán néz ki éjjeli tizenkét óra táján a mulatózó világ:

A kis asztalokra terített fehér abrosz csunya, piszokszinű. Sárga cserépben száradó, zöld páfránylevelek diszítik az asztalokat, mind azért, hogy kellemes, barátságos legyen a terem és télikert jellegét kölcsönözzenek a lokálnak. Lokál, erre a névre az ugynevezett nők keresztelték, vagy nőcskék, a chansonettek és soubrett-ek, a diseuseök és duettisták és partnernők és spicctáncosnők és a Muzsáktól teljesen független consumszolgálók, akik nagyon megszorodtak, letörtek, leszegényedtek, megcsunyultak és megöregedtek a világ változásának örökös forgásában. Ott ülnek az asztaloknál, ál-eleganciájakkal, ferdére taposott sarku cipőcskében, müselyemharisnyában, vagy egyszerű flórban. Feltűnőség egész ruhájuk, tarka, rikitó színkeverékével az izléstelenségnek, mámoros szabásával és feltűnőség a szemük aláfestése, a szájukon a rouge tulzott használata és az illatszerük, ami nem diszkrét és nem finom illat, mert az sok pénzbe kerül, csak erős, kábitó és kellemetlen.

A vendégek. Uj-urak, igazi brilliáns gyűrűkkel és arany cigarettatárcával. A háború és a forradalom csinált belőlük urat, szegények, maguk sem tudják hogyan csöppentek bele a rangjukba, a hivatalukba, a vagyonukba, kényelmetlenül és

Szindler

fesziesen érzik magukat az ötezerkoronás ruhában és a hegyes-orrú cipő kinosan szorítja lábukat, de a pezsgő izét már ismerik és nem gavallérok és nem mulatók, nem táncosok és nem kedélyeskedők, csak úgy érzik, hogy ez is hozzátartozik az uri élethez: a táncpalota.

Bergerék és Schossbergerék, mert mondanom sem kell, hogy ők a táncpalota vendégei, csak hallgatják, hallgatják a cigány pattogó muzsikáját.

One-stepp-, two-stepp, jazz és fox-trotzenét játszik a banda. Bergeréknek és Schossbergeréknek csupa idegen dal, soha nem hallott muzsika, bambán és értelmetlenül hallgatnak, nem nyílik szóra a szájuk, és csak akkor mozdulnak, ha művirágot, karakterbabát, izléstelen, tarka bonboniert, narancsot, szőlőt, körtét, csokoládés tésztát meg puncsot muszáj vásárolni hódolattal a hölgynek, aki minduntalan éhes és nagyon-nagyon örül az ilyen ostobaságoknak. Csak a pénztárca után mozdulnak meg a vendégek, amikor a zsebükbe nyulnak és fájó mosollyal fizetik ki a százkoronákat, szépen, sorban, miközben azt sem veszik észre, hogy a pincér üres üvegeket csempész az asztaluk alá, amit majd meg kell fizetni, mert a mulatságnak nagy ára van a táncpalotában.

A cigány csak muzsikál. Egy magas fiú, hosszú frakkban és hosszú cipőben sorra táncoltatja a táncosnőket. Ő neki ez a hivatása, vele jóba kell lenni minden művésznőnek, ő az egész parkettáncnak a lelke és fő-főrendezője, ő tanítja be a táncokat. A cigány egyre huzza. A művésznők mulatnak, a pincérek ide-oda szaladgálnak az üres üvegekkel, a virágárusnő eladta utolsó pamutrózsáját is, a frakkos egyre forog a parketten, valahonnan bevetődött egy amateur táncos is. Azután a legfőbb személy a táncpalota főudvarmestere, főtitkár és főrendező, főtanár és főbolond, főügynök és főfő-lump, a művésznők titkos tanácsosa és pénzügyminisztere, a vendégek parlamentairje és attaséja, borászati főnök és forgalmi főnök és cigánybíró és minden, minden, kettőt tapsol a kezével: slussz, záróra. A villany felét eloltják, a nők csendben és szomorúan megindulnak a garderobe felé. Valamelyik spicctáncosnőnek eszébe jut a mostanában divatos, ostoba nóta: Erger, Berger, Schossberger... Magához parancsolja a cigányt, valakinek a pénztárcáját kezeli és énekel: Erger, Berger, Schossberger... Egyetlen hang, egyetlen száj az egész táncpalota, nevetve és harsogva, zugva és kiabálva éneklék a nótát, a távozó vendégeknek is felvillan a szemük, valami kis mámort éreznek a fejükben és rettenetes vágyat a lelkük mélyén, hogy egyszer ők is snájdig, uri módon vigadjanak. Az ismert, sokat hallott nóta! Erger, Berger, Schossberger... ejnye, ezt énekelni muszáj!...

És Bergerék és Schossbergerék énekelték lehangosabban.

Gondolat

A jogászvilág
nélkülözhetetlen
szaklapja a

„Magyar Jogi Szemle”

A Magánjog Tára, Hiteljog Tára, Polgári
Törvénykezési Jog Tára, Büntetőjog Tára
mellékletekkel együtt. Kéthetenként jelen-
nek meg. Kérjen mutatványszámot. Kiadó-
hivatal Gerlóczy-u. 11.

Hirdetéseket

a Nemzeti Ujság,
Uj Nemzedék,
Uj Lap,
Gondolat,
Képes Krónika
és Neue Post-ra

felvesz a kiadóhivatal, Buda-
pest, IV., Gerlóczy-utca 11. sz.

Megalapítjuk a keresztény ma-
gyarság nagybankját. Fektesse
mindenki nélkülözhető pénzét a

Magyar Nemzeti Gazdasági Bank

részvényeibe. Ez a legjobb tőkebefek-
tetés. A bank 30.000.000 K alaptőké-
vel alakul.

Egy részvény ára az alapítási
költséggel együtt 105 korona.
Részvényeket jegyezni lehet az alapi-
tók irodájában, IV., Gerlóczy-utca
11. I. emelet.

SAJTÓJOGI TANULMÁNY!

Helyreigazítási jog

Irta dr. óhidi Légmán L.

Ugy a jogkereső közön-
ségnek, mint a szerkesz-
tőségeknek nélkülözhe-
tetlen utmutató. Ára 8 K.
Kapható a szerzőnél:

Bpest, VIII., József-körút 37-39. I. 7.

MÉG MINDIG NEM TUDJA,

hogy a nemzetietlen, erkölcs-
telen sajtó juttatta a bolsevista
gajdeszba Magyarországot

???

MÉG MINDIG NEM TUDJA,

hogy csak a becsületes, őszinte,
komoly, nemzeti keresztény
sajtó mentheti meg jövőnket

???

OLVASSA

a NEMZETI UJSÁG-ot,
az UJ NEMZEDÉK-et,
a GONDOLAT-ot,
a KÉPES KRÓNIKÁ-t,
az UJ LAP-ot
és a NEUE POST-ot.

Kiadja a Közp. Sajtóvállá-
lat R.-T, IV., Gerlóczy u. 11

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Gerlóczy-u. 11.

Szerkesztőségi órák mindennap 10 és 12 óra között. Kéziratokat
nem adunk vissza.

Előfizetési ár: egy évre 100 kor., félévre 50 kor., negyedévre 25 kor.

Szombat

Valódi egyiptomi

Dohánypác és Dohányszaporító

a legrosszabb dohányt is finomná és illatosná varázsolja.

Kapható:

Pesten **City drogéria,**
IV., Eskü-ut 5.

Budán **HONVÉD DROGÉRIA**
I., Attila-körut 3.

Egyetlen keresztény képes hetilap a

„Képes Krónika”

Képei aktuálisak, kiállításuk páratlan, elbeszélései élvezetesekek.

Kérjen mutatványszámot. Egyes szám ára 3 K.

Kiadóhivatal:
IV., Gerlóczy-utca II. szám.

Lola naplója

és egyéb elbeszélések. Irta: **Szerafini Blanka.** Keresztény családok különös figyelmébe ajánljuk a Közp. Sajtóváll. (Gerlóczy-u. 11. sz.) kiadásában megjelenő

„A mi könyveink”

című sorozatnak ezt az első kötetét. — Most jelenik meg.

Ára 12 korona.

„NEUE POST”

új, egyetlen németnyelvű keresztény politikai napilap. Szerkeszti **Huber János**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

IV., Haris-bazár 1. Magyarországi keresztények kedvelt lapja.

Előfizetési ára:

Egy hónapra... 12 korona
Egy negyedévre 35 „
Egy félévre ... 70 „
Egy egész évre 140 „

Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal.

Brilliánst, gyöngyöt, aranyat, platinát és

ezüstöt horribilis áron vesznek

SINGER TESTVÉREK

VII., Rottenbiller-utca 24. Telefon József 52-64.